

TSA RH 2011.

**TURISTIČKA SATELITSKA BILANCA –
IZRAVNI I NEIZRAVNI UČINCI TURIZMA U RH**

Opatija, 17.10.2014.

55

godina u službi turističkog razvoja
years in the service of tourism development

„Statističke informacije kakve postoje u Europi nedovoljne su i s kvalitativnog i s kvantitativnog aspekta za one koji su uključeni u turizam. Statistika ne odražava u potpunosti utjecaj ekonomski važnosti turizma. .... **Mjera 7: U koordinaciji s javnim i privatnim zainteresiranim interesnim skupinama, Komisija i zemlje članice će poduzeti neophodne korake za uvođenje Satelitskih računa turizma (TSA)**“ Working together for the future of European tourism, Commission of the European Communities

Satelitski račun turizma Hrvatske 2011. (Tourism Satellite Account; TSA)

- Zašto?
- Tko?
- Kada?
- Što?
- Kamo?

Institucionalni okvir

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine (NN 55/2013):

- izrada nacionalnog i regionalnih satelitskih računa turizma prioritetna mjera
- osiguravanje informacijskih, organizacijskih i međuinstitucionalnih prepostavki za periodičnu izradu satelitskog računa turizma Hrvatske

REGULATION (EU) No 692/2011 of 6 July 2011 concerning European statistics on tourism and repealing Council Directive 95/57/EC:

- *Satelitski račun turizma* međunarodno je prihvaćen okvir koji omogućava sagledavanje makroekonomске važnosti turizma
- Potreba poboljšanja dostupnosti, cjelovitosti i sveobuhvatnosti osnovne statistike turizma kao inputa za izradu *satelitskog računa turizma*

Satelitski račun turizma

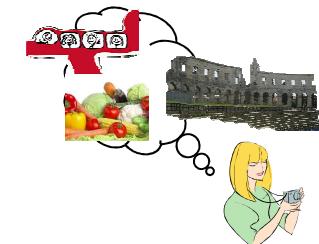
Satелит: vezan je uz nacionalne račune

Račun: sagledava monetarni aspekt

Turizam: složena gospodarska aktivnost

Satelitski račun turizma

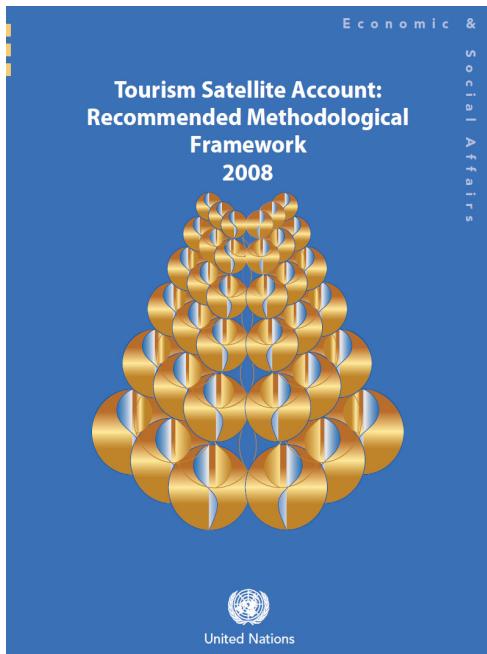
- Specifičan okvir povezan sa središnjim sustavom nacionalnih računa
- Omogućava detaljnije sagledavanje važnih područja koja su skrivena u računima središnjeg okvira
- Turizam je pojava za koju je potrebno i preporučeno uspostavljanje satelitskog računa
- 'Izdvajanje turističkih aktivnosti stvara mnogo problema' (SNA 1993, 21.16).

Zašto je mjerjenje turizma složeno?

- *Turizam određuje položaj kupca, a ne vrsta proizvedenih dobara ili usluga, korišteni proizvodni inputi ili način proizvodnje*
- *Turizam se odnosi na aktivnost posjetitelja i njihovu ulogu u kupnji roba i usluga*
- *Turizam s aspekta ponude je skup (amalgam) proizvodnih aktivnosti koje su pretežito usmjerene na potražnju koju generiraju posjetitelji*

Metodološki okvir

2008 Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework

- *Commission of the European Communities*
- *Eurostat*
- *OECD*
- *WTO*
- *UN Statistics Division*

Dosadašnja iskustva u Hrvatskoj

- Stručnjaci u Hrvatskoj više se desetljeća bave problemima mjerena ekonomskih učinaka turizma
- Posljednjih desetak godina intenzivirala se aktivnosti na razvoju i primjeni metodološkog okvira
- Aktivnosti Ministarstva turizma
  - 2007. - Studija izvedivosti (Institut za turizam)
  - 2008. - Eksperimentalna TSA za 2005. (Institut za turizam)
  - 2010. - Eksperimentalna TSA za 2007. (Institut za turizam)
  - 2014. - TSA za 2011. (Institut za turizam)

Ključni koncepti satelitskog računa turizma

OBUHVAT

Turistički izdaci

Turistička potrošnja (dolazna, domaća, odlazna, unutarnja)

Proizvodnja za turizam

Potrošnja i proizvodnja

Zaposlenost

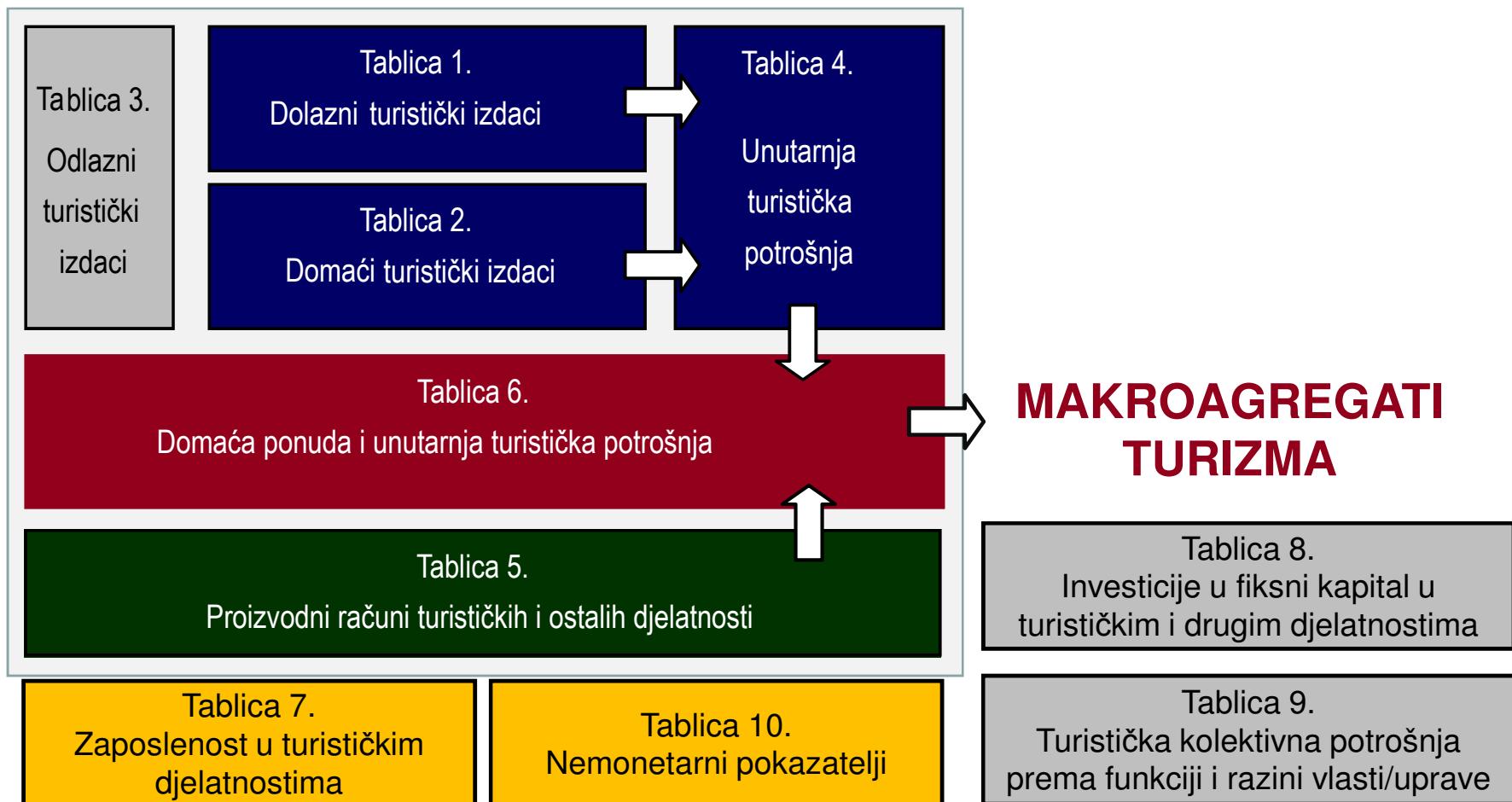
Bruto investicije

Kolektivna potrošnja

Nemonetarni pokazatelji

**Međunarodna usporedivost
(EU harmonizacija)**

TSA tablice

Turistički makroagregati – mjere doprinosa turizma gospodarstvu

Izravni bruto domaći
proizvod turizma

Izravna bruto dodana
vrijednost

Bruto dodana vrijednost
turističkih djelatnosti

Unutarnja turistička
potrošnja

Unutarnji turistički izdaci

- **Izravni bruto domaći proizvod turizma:** bruto domaća vrijednost generirana pružanjem unutarnje turističke potrošnje uvećane za neto iznos poreza na proizvode i uvoz.
- **Izravna bruto dodana vrijednost:** bruto dodana vrijednost turističkih i ostalih djelatnosti nastala pružanjem usluga izravno posjetiteljima.
- **Bruto dodana vrijednost turističkih djelatnosti:** zbroj bruto dodane vrijednosti koju ostvaruju sve statističke jedinice (pogoni) u turističkim industrijama, bez obzira da li je njihova proizvodnja namijenjena posjetiteljima ili ne.

Koristi

UNAPREĐENJE PRETPOSTAVKI ZA VOĐENJE NACIONALNE TURISTIČKE POLITIKE

novi pristup
marketingu

unapređenje
međuinstitucionalne
suradnje

podizanje kvalitete
turističke
administracije

povezivanje s
računovodstvom
zaštite okoliša

osiguranje
regionalne
perspektive

**ZNAČAJNE PREDNOSTI ZA ANALIZIRANJE POTRAŽNJE ZA ROBAMA
KOJU GENERIRAJU TURISTI TE NJEZINO POVEZIVANJE S
PONUDOM (PROIZVODNJOM)**

Izvori – Prošireni sustav statistike turizma RH

Potražnja

- Dolazni turistički izdaci:
  - Istraživanja potrošnje dolaznih posjetitelja (HNB i IT)
  - Istraživanja turističke aktivnosti – noćenja i sl. (DZS)
  - Granični promet (DZS)
- Domaći turistički izdaci:
  - Istraživanja potrošnje domaćih i odlaznih turista (DZS i IT, HNB)

Ponuda

- DZS: Strukturne statistike (ugostiteljstvo, trgovina, promet, turističko posredovanje, nautika i sl.)
- DZS: podaci nacionalnih računa (proizvodnja, bruto dodana vrijednost, bruto domaći proizvod, imputirana renta)
- FINA i porezna uprava: podaci o poslovanju poduzetnika

Posebna istraživanja (IT)

- Turističko posredovanje
- Željeznički promet putnika
  - Zračni promet putnika
  - Pomorski promet putnika
- Nautika (čarter, kruzing, jahting)

Međunarodne usporedbe

- Podaci nacionalnih statističkih ureda iz satelitskih računa turizma
  - Podaci Eurostata vezani uz izradu/ harmonizaciju satelitskih računa turizma u EU
  - Suradnja s međunarodnim ekspertnim timovima (Austrija, Španjolska, Turska)

IZRADA TSA - PROCES STALNOG UNAPRJEĐENJA METODOLOGIJE I IZVORA PODATAKA

Turistički izdaci i fizička potražnja u 2011.

BROJ PUTOVANJA I TURISTIČKI IZDACI

72 milijuna unutarnjih putovanja

8,23 milijardi eura unutarnji turistički izdaci

INOZEMNI (DOLAZNI) TURIZAM

52 milijuna putovanja
6,56 milijarde eura

DOMAĆI TURIZAM

20 milijuna putovanja
1,67 milijardi eura

TURISTI
40% posjetitelja
93% potrošnje

**JEDNODNEV.
POSJETITELJI**
60% posjetitelja
7% potrošnje

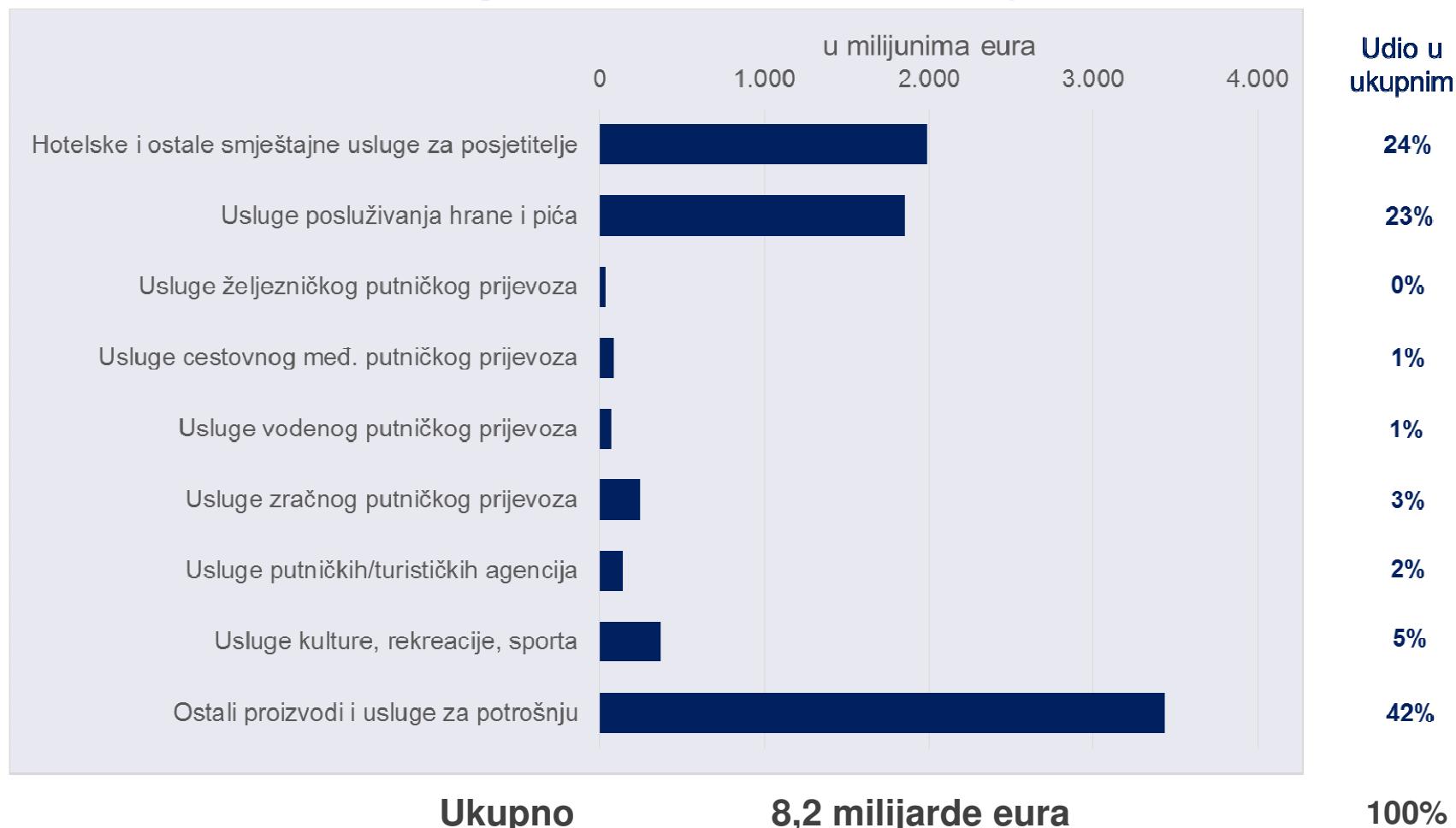
TURISTI
43% posjetitelja
71% potrošnje

**JEDNODNEV.
POSJETITELJI**
57% posjetitelja
29% potrošnje

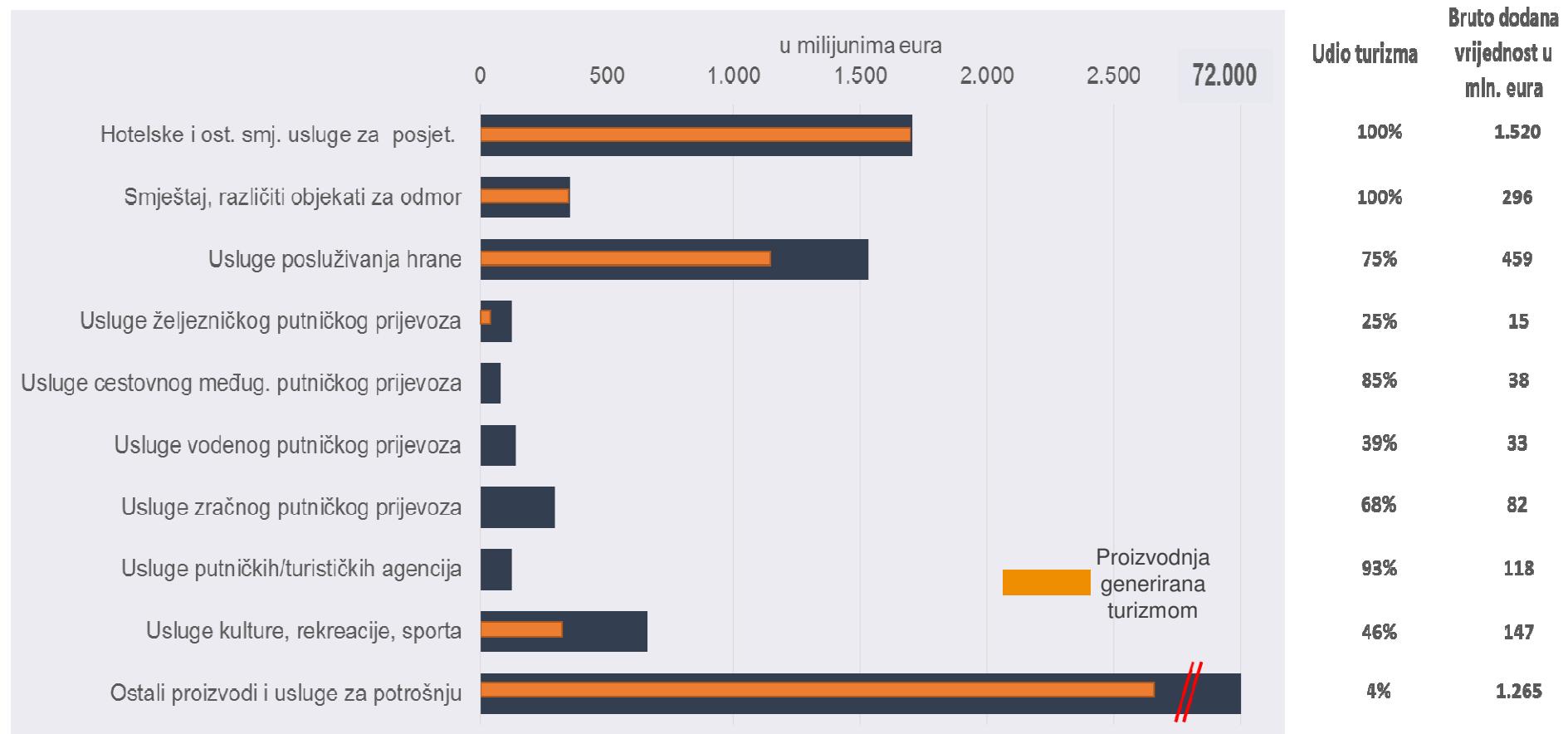
TURISTIČKA POTROŠNJA

8,58 milijardi eura

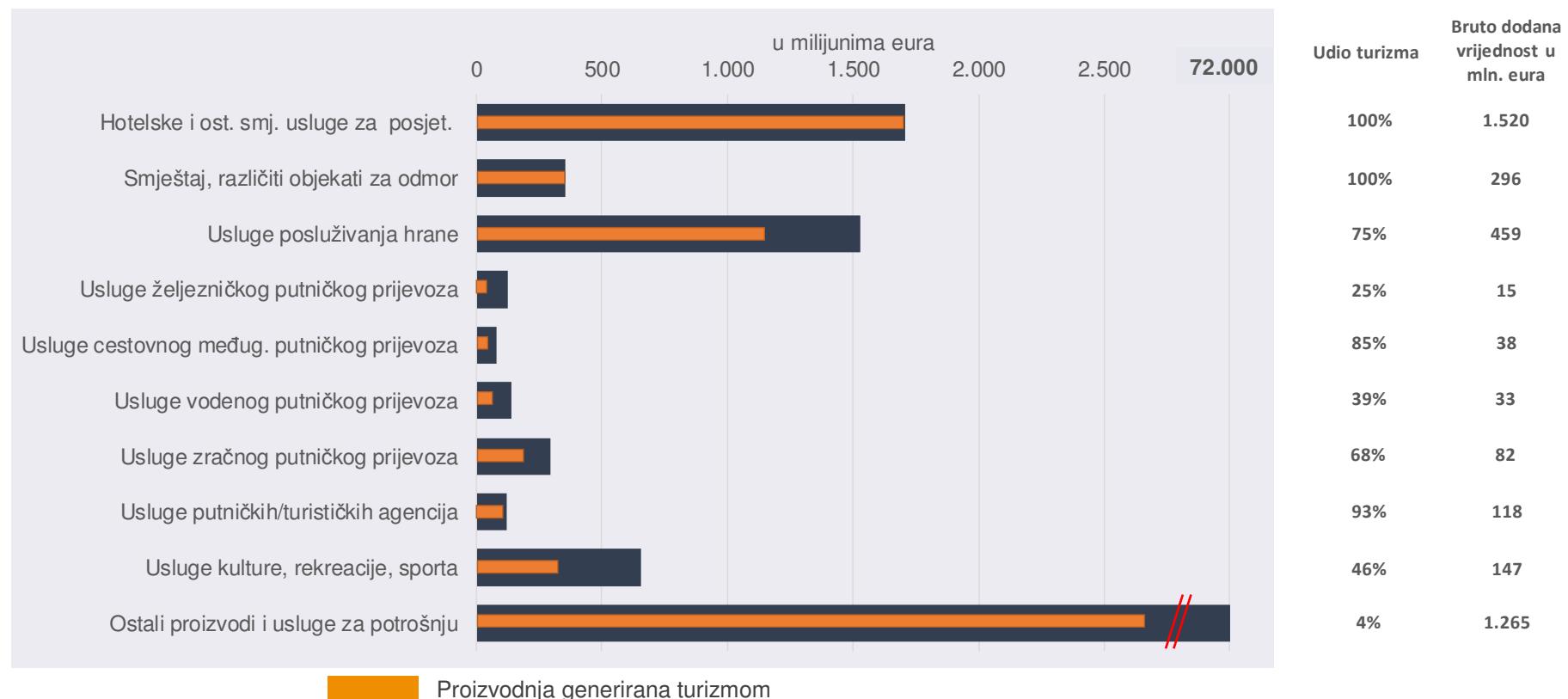
Turistički izdaci – prema vrstama usluga

Proizvodnja turističkih i ostalih djelatnosti, udio turizma i dodana vrijednost od turističke djelatnosti

Proizvodnja turističkih i ostalih djelatnosti, udio turizma i dodana vrijednost od turističke djelatnosti

Bruto domaći proizvod turizma i zaposlenost

Izravna bruto dodana vrijednost turizma (IBDVT)

Udio IBDVT u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti

Izravni bruto domaći proizvod turizma (IBDPT)

Udio IBDPT u ukupnom bruto domaćem proizvodu

Zaposlenost u turističkim djelatnostima

Udio u ukupnoj zaposlenosti

3,97 milijarde eura

10,5%

4,61 milijardu eura

10,4%

124 tisuće

9%

PROŠIRENJE – Ukupni učinci turizma

TSA

Input-
output
model

Neizravni i
ukupni
učinci
turizma

Ukupni učinci turizma i uvozna ovisnost

**Uvozna ovisnost
8,0% ukupnog robnog međufaznog uvoza
Hrvatske**

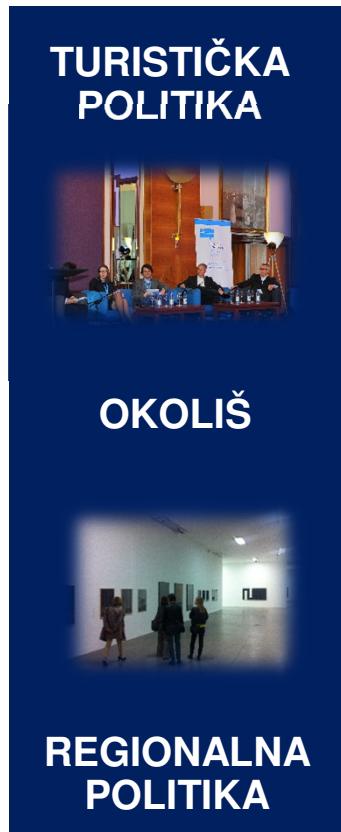
**Ukupan učinak turizma
14,3% bruto dodane vrijednosti Hrvatske**

Međunarodne usporedbe

	Godina	Udio izravne bruto dodane vrijednosti u %	Udio turizma u BDP u %
Hrvatska	2011.	10,5	10,4
Hrvatska	2007.	9,7	9,6
Austrija	2007.	5,4	5,4
Cipar	2007.	8,7	-
Češka	2007.	2,6	2,9
Danska	2006.	2,5	1,9
Francuska	2005.	3,7	4,0
Italija	-	-	-
Njemačka	2000.	3,2	5,0
Madžarska	2005.	5,3	1,4
Irska	2000.	2,9	6,6
Portugal	2004.	4,6	-
Slovenija	2003.	3,9	4,9
Španjolska	2005.	6,3	-
Švedska	2006.	2,9	2,9
Velika Britanija	2000.	3,8	-

Izvor: Volume 1: Report on the implementation of TSA in 27 EU Member States. Tourism Satellite Accounts in the European Union. Methodologies and Working Paper

Kamo dalje?

OSNOVNI OKVIR

Unapređenje sustava statistike turizma
Unapređenje strukturalnih statistika
Diseminacija rezultata

PROŠIRENJA

Regionalni aspekt
Proizvodni aspekt
Utjecaj na okoliš

HVALA NA POZORNOSTI!

www.itzg.hr

neven.ivandic@itzg.hr